חמשה דברים בעולה כו'. מפרש להו ומחזיל: **מתני ליה רב הונא לרבא** יז) **ה' דברים בעולם.** היה טועה בגירסת המשנה דגרס בעולה והוא אמר בעולם אל"ל בעולם קאמרת כלומר וכי אין בעולם אלא ה' דברים והא קתני ו' דברים שבתודה ומסיק אלא מני שבעולה כלומר חזור בך טז) וגרוס בעולה:

בשלמא להעלותו בחוץ עולה דכליל **הויא מצטרפין.** פירוש אם העלה בחוץ כזית בין בשר בין אימורים חייב מפני שכולה כליל והכל חשוב כמו אימורים שלמים לא טז) פירוש העלה בחוץ כזית משלמים בין בשר ואימורים פטור שהרי אינו חייב על העלאת חוץ אלא על דבר שמתקבל בפנים כדאיתא התם פ' השוחט והמעלה (זבחים דף קיא:) ובשר שלמים אינו י) למזבח והתנן כל הפיגולין מצטרפין זה עם זה ואפילו אימורין ובשר אלא אימא עולה ואימוריה מצטרפין לזרוק עליה את הדם כלומר שאם אחד מן אימורים ואלו זית מן בשר העולה זורק הדם כאילו נשאר כזית מאחד מהם שהרי הכל אכילת מזבח ויש להם להצטרף זה עם זה אבל בשלמים לא שהאימורים אכילת מזבח ובשר אכילת אדם ואכילת אדם ואכילת מזבח לא מצטרפין ומני ר' יהושע היא דתניא כל הזבחים כו' ולאפוקי מדר"א דאמר יש דם אע"פ שאין בשר לדידיה לא בעינן יז) והא דקתני לחייב עליה משום פיגול ונותר ומעלה היינו לזרוק עליו את הדם לכתחלה פ) בשר חייבים עליו משום פיגול ונותר וטמא שהזריקה קובעתו בפיגול וקרי ביה קרבו מתירין.

כזית בשר וכזית חלב. או כזית אלב קאמר: **מנחה מאי עבידתיה.** כלומר מאי זריקת דם שייכא הכא אמר רב פפא מנחת נסכים פירוש שיש זבח עם המנחה ואבד כל הזבח וס"ד אמינא דכיון דהמנחה קיימת והרי היא תחת הבשר או תחת האימורים וזרוק קמ"ל דלא: **התרומה** ותרומת **מעשר** יח) כו'. בגמרא מפרש טעמא משום דכל הני איקרו יט) תרומה:

כל הפיגולים וכו' וכל הנותרים כו'. כבר תנא ליה בריש ואידי דבעי למיתני כל הנבילות מצטרפות וכל השרצים מצטרפות תנא נמי כל הפיגולים:

אבל הנך **לא צריכא.** פירוש תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי לא צריך לפרושי מ"ט דמצטרפי כלומר שהרי דבר פשוט הוא שאם עלמן נקראים תרומה: **כל הנבילות** מצטרפות. בגמרא מפרש לענין מאי קאמר: **כל הנבילות מצטרפות** זו עם זו. כלומר בשר נבלה זו עם בשר נבלה כ) [אחרת]: **אמר רב לא שנו** כא) **אלא** לענין **טומאה.** וה"ק במתני' כל הנבילות מצטרפות לטומאה אבל לענין אכילה לא מצטרפין אלא טהורים לעצמן וטמאים לעצמן דאיסור דטהורה משום נבלה ואיסור טמאה משום טומאה כב) אבל משום נבילה ליכא דקסבר אין איסור חל על איסור ולוי אמר לאכילה נמי מצטרפין ואם תאמר וכי פליגי רב ולוי בפלוגתא דתנאי כג) בעלמא דאמרינן דפליגי באיסור חל על איסור הא מדפריך בסמוך לרב אסי וקא משני קסבר האי תנא איסור חל על איסור אלמא אית להו לכולהו אמוראי דפליגי הכא דאין איסור לאוכל מכולן בשה פרוטה בשגגה לחייב עליהן את החומש: **איכ.** כלומר שאר הנך לא צריכי קרא לאיתויי דמצטרפין זה עם זה להא מיקרו תרומה: **מתני' כל הנבילות מצטרפות זו עם זו.** לכזית. משמע דאפילו נבלת בהמה טמאה עם נבלת בהמה טהורה. וכל השרצים מצטרפין זה עם זה לאוכל מהן כזית: **גמ' אמר**

מתני' כ' דברים בעולה מצטרפין זה עם זה הבשר והחלב והסלת. היינו מנחה הבאה עמה והיין והשמן מצטרפין זה עם זה בכזית לחייב משום מעלה בחוץ ולחייב משום פגול ונותר וטמא ומשום מעילה נמי. ואע"ג דתנא ריש"א נמי קדשי מזבח מצטרפין זה עם זה אילטרוך למיתני הא לאשמועינן רבותא דבשר וסלת ויין מצטרפין אע"ג דמינה אחרינא היינו: **שאר דברים שבתודה.** מצטרפין זה עם זה לפיגול ונותר וטמא. והאי סלת יז) נמי דקתני גבי תודה היינו נמי מנחת נסכים הבאה עם התודה כדאמרינן במסכת מנחות בפרק שתי מדות (דף 5:) דתודה נמי טעונה מנחת נסכים דמפיק ליה מאו זבח יח): **גמ' בעולם קאמרת.** דמשמע בכל הזבחים שבעולם חמשה דברים יט) שמצטרפין זה עם זה ותו לא: **וא"ל והרי תודה שיש בה ו' דברים שמצטרפין זה עם זה.** ודם לא קא חשיב לפי שאין מועלין בדמים ולית לה בפגול ולא בטמא כדתמרינן בפרק כל הבשר (חולין דף קח:): **אלא תני בעולה.** איכא חמשה דברים יז) המצטרפין ולא במקום אחר. ענין אחר אמר יא) לו רבי') בעולם קאמרת דבכל דבר שבעולם מצטרפין אלו חמשה דברים יב) והא קתני בתודה דמשמע דבזבחים מיירי ולא בחולין: **עולה ואימוריה מצטרפין לזרוק להעלותו בחוץ.** דאי מקטיר כחצי זית בשר וכחצי זית באימורין בחוץ חייב עליהם משום מקטיר בחוץ והקטרה בעינן בכזית כדכתיב כ) ואם האכל יאכל ואמרינן (זבחים דף כח:) בשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח אם אכילת אדם בכזית אף אכילת מזבח בכזית אף אכילת מזבח בכזית אין אכילת אדם בכזית: **עולה דכליל היא מצטרפין.** הבשר והחלב לחייב הקטרה בחוץ אבל שלמים דאינן כליל לא מצטרפי לאימורין: **אלא לחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא בשלמים אמאי לא.** מצטרפין כ) יג) בכזית לחייב משום פיגול ונותר וטמא: **אלא אימא עולה ואימוריה מצטרפין לזרוק עליהן את הדם ור' יהושע היא דתניא וכו':** **שהוא אליבא** דר' יהושע בשאר זבחים. משא"כ בשאר זבחים דכתיב אכילת אדם ואכילת מזבח בכזית אף אכילת אדם בכזית אין אכילת מזבח בכזית אלא אכילת אדם בכזית אכילת מזבח בכזית [אלא אכילת אדם בכזית אכילת מזבח בכזית] כ) אבל [אלא אכילת אדם בכזית] ואכילת מזבח בכזית אין אכילת אדם בכזית אכילת מזבח בכזית אלא אכילת אדם בכזית אכילת מזבח בכזית אלא אכילת אדם בכזית אכילת מזבח בכזית אלא

אמר רב לא שנו. דנבלות מצטרפות זו עם זו דמשמע אפילו נבלת בהמה טמאה עם נבלת בהמה טהורה אלא לענין טומאה הוגע בהן דבתרוייהו כתיב (ויקרא יא) הנוגע בנבלתה יטמא אבל [2] לענין אכילה לחייב משום לא תאכלו כל נבלה (דברים יד) לא מצטרפין אלא נבלות טהורים בפני עצמן מצטרפות זו עם זו ונבלות טמאות בפני עצמן (א) (אבל [3] לענין איסור אכילה לא מצטרפין) דאין איסור חל על איסור דלא אתי איסור נבלה וחייל על איסור בהמה טמאה הלכך לא מצטרפין: **ולוי אמר אפילו לאכילה נמי מצטרפי.** דקסבר איסור חל על איסור וחייב שתים אחת משום בהמה טמאה ואחת משום נבלה: **איכא דאמרי.** הא דרב אסי פליגא אדרב ומלינן לאוקמא (דקסבר) האי דקאמר רב אסי [4] טהורה לעצמה וטמאה לעצמה (ב) (משום) דבין לענין טומאה ובין לענין אכילה (ג) ומוקים רב אסי למתניתין דתני כל הנבלות מצטרפות היינו טהורין בפני עצמן וטמאין בפני עצמן ואפילו לענין טומאה והיינו פליגא דרב. [5] (וא"ל לא פליגא דמלינן) לאוקמי נמי לדרב אסי כדרב וכי קאמר רב אסי טהורין לעצמן לענין אכילה אבל לטומאה הכי נמי דמצטרפין והיינו כרב: **מיפס פרס וחיי גמל.** שאם נטל חלי זית מפרה מתה וחתך חלי זית מגמל חי ואכלם אינם מצטרפין לחייב לא משום נבלה דמיתת פרה ולא משום אבר מן החי הבא מגמל חי: **הא מיפס שניסס.** שנטל חלי זית מפרה מתה וחלי זית מגמל מת מצטרפין לטומאה וקשיא לרב אסי אליבא דמ"ד דפליגא אדרב דקאמר אפילו לענין טומאה נמי טומאות לעצמן וטהורות לעצמן. אבל לרב לא מלי לפרוכי דרב מלי לאוקמי להא דוקיא דהא מיתת שניסס מצטרפין לענין טומאה קאמר: **אימא הא חיי שניהן מצטרפין.** לכתיב אבר מן החי: **ומני ר' יהודה היא דאמר.** בפרק גיד הנשה (חולין דף קא:) **אבל מיפס שניהן [מאי] לא מצטרפי.** משום דטהורות לעצמן וטמאות לעצמן: **אם כן אמאי רשיט ופני.** בריתא מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין משום דזה חי וזה מת הא אמרינן אפילו מיתת שניהן אין מצטרפין אע"ג דשניסס מתים וליתני הכי מיתת פרה וגמל שניסס אין מצטרפין אלא ודאי דמדתני מיתת פרה וחיי גמל אינן מצטרפין מכלל דסבירא ליה דהא מיתת שניהן מצטרפין וקשיא לרב אסי: **ועוד תניא חלי זית פרה וכו' אבל חלי חלי זית מפרה וחלי זית מגמל בין בחיין.** ששניהן חיין בין [6] במיתת שניהן מצטרפין. והיינו סיפא דהאי בריתא דלעיל דקתני מיתת פרה וחיי גמל: **קשיא רישא.** דקתני מיתת פרה וחיי גמל וכו' דדייקת הא מיתת שניהן לא מצטרפין אבל חלי זית מפרה[ה] בין בחייה בין במיתתה מצטרפין אבל חלי זית מיתת שניהן בריתא נמי מצטרפת מיתת שניהן וקשיא לרב אסי לאיכא דאמרי דפליגא אדרב: **אמר לך רב אסי הא תנא קסבר איסור חל על איסור.** דלא"ג דאיכא איסור של טומאה (ג) איכא איסור נבלה דהכי מצטרפין [7] ולא סבירא לי הכי אלא סבירא לי דאין איסור חל על איסור ומיתת שניהן אין מצטרפין והא דקתני בריתא מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין היינו נבלה ואבר מן החי [8] דלבהמה[ו] טומאה דלא אתי איסור נבלה וחייל אאיסור אבר מן החי והא דקתני סיפא חלי זית מפרה בחייה וכו' אתם ליכא איסור נבלה דבבהמה טמאה ליכא איסור נבלה אלא [9] איסור בהמה טמאה ואבר מן החי. ענין אחר קשה רישא אסיפא דהא [10] ריש דקתני חלי זית מפרה בחייה וחלי [זית] מגמל במיתתה אין מצטרפין קשה להא סיפא דקתני אבל חלי זית מפרה וחלי זית מגמל בין בחייה בין במיתתה מצטרפין דהא דקתני בין בחייה בין במיתתה משמע ליה בין במיתת חדא וחיי מבריתה וקתני מצטרפין אלא לאו ש"מ דמיתת שניהן מצטרפין וה"ק אלא מאי אית לך למימר דלא תיקשי רישא לסיפא הכי צריך לפרושי להא סיפא דקתני [בין] בחייה בין במיתתה תרין הכי בין במיתתה בין במיתת שניהן[ט] וקתני דמצטרפין וקשיא לרב אסי להך לישנא דפליגא אדרב דמשמע דסבירא ליה לרב אסי דאפילו לטומאה נמי אין מצטרפין: **אמר לך רב אסי הא פליגא סבר וכו'.** ולא [10] מ"ה: אמר

לא שנו אלא לענין טומאה אבל לענין אכילה טהורין [א]בפני עצמן וטמאים בפני עצמן ולוי אמר אפילו לאכילה נמי מצטרפין ורב אסי אמר טהורים לעצמן וטמאין לעצמן איכא דאמרי פליגא אדרב ואיכא דאמרי לא פליגא מיתתי מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין זה עם זה הא מיתת שניהם מצטרפין [ז] וקשיא לרב אסי אימא הא חיי שניהם מצטרפין ומני רבי יהודה היא [ח]דאמר [ב]אבר מן החי נוהג בטמאה אבל מיתת שניהם מאי לא מצטרפי א"כ מאי איריא דרהיט ותני מיתת פרה וחיי גמל הא אפילו מיתת שניהם לא מצטרפי ועוד תניא חצי זית פרה בחייה וחצי זית גמל במיתתה אין מצטרפין אבל חצי זית מפרה וחצי זית מגמל בין בחייה בין במיתתה מצטרפין קשיא רישא אסיפא אלא לאו שמע מינה מיתת שניהם מצטרפין אמר לך רב אסי האי תנא סבר [ג]איסור חל על איסור אמר

איסור חל על איסור ונראה לפרש דולמי כולהו מיירי למ"ד אין איסור חל על איסור ולוי אמר לך אע"ג דבעלמא [ד] אין איסור חל על איסור הכא מודה דאיסור חל על איסור דגלי קרא בנבלה דכתיב (ויקרא ז) וחלב נבילה [ט] [וגו'] וחלוב לא תאכלו ו[ט]תורה אמרה יבא איסור נבילה ויחול על איסור חלב וה"ה דחייל נמי [י]איסור נבילה אטמאה ורב אסי אומר טהורים בפני עצמן וטמאין בפני עצמן איכא דאמרי פליגא אדרב [יא] וקסבר דלענין טומאה נמי לא מצטרפי וא"ת ומאי טעמא דהתינח לענין אכילה כדפירשנו לעיל דשני איסורים הם אלא לענין טומאה אמאי לא מצטרפי והא איסור טהורה וטמאה [יב] משום טומאה [יג] לומר דקסבר כיון דלענין אכילה לא מצטרפי לענין טומאה נמי לא מצטרפי וא"ת והא קתני במתני' כל הנבלות [יד] דמשמע דמצטרפי לכל הפחות לענין טומאה י"ל דמיירי בטהורה וטהורה כגון [טו] ופרה או בטמאה וטמאה כגון גמל וחמור וא"ת והא קתני במתני' כל שעיעורו וטומאתו [טז] שוה מצטרפין וכל הנבלות בין של טומאה בין של טהורה טומאתו ושיעורו שוה י"ל דלא קאמר מצטרפין אלא בשרצים שאין חלוקים [יז] לענין אכילה [יח] [אבל בבהמה דחלוקה לענין אכילה] כגון טהורה או טמאה בהא לא קאמר דמצטרפי: **ואיכא דאמרי לא פליג אדרב.** והא דקאמר טהורים בפני עצמן וטמאין בפני עצמן לענין אכילה קאמר אבל לענין טומאה מודה לרב: **מיתתי מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין זה עם זה הא מיתת שניהם מצטרפין.** וקשה לרב אסי לישנא [יט] דקאמר דפליג אדרב אבל לא פריך לרב משום דרב מוקי לה לענין טומאה וכן משמע לכאורה מדקאמר בסמוך אמר לך רב אסי אלמא לרב אסי דוקא [כ] קפריך [יט] [כא] ותו דהיכי מצי מוקי לה רב לענין טומאה והא על כרחך הא דקאמר מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין לענין אכילה קאמר שאם אכל חלי זית מפרה מתה וחלי זית מגמל חי אין מצטרפין [כ] להתחייב לא משום נבלה ולא משום טומאה דלענין טומאה לא מיירי דבחיי גמל לא שייכא שום טומאה כדאמר בפרק העור והרוטב (חולין דף קכח:) דבשר הפורש מן החי אינו מטמא [כ] ויש לומר דחיי גמל דהכא היינו אבר מן החי דשייכא ביה טומאה [כא] כדאמר [כא] התם בתורת כהנים לפי שאין לו חליפין והוא דומיא דנבלה וא"ת מ"כ ל"ל לימרוף [כב] הא אמרינן התם דאין לו שיעור י"ל דמ"מ בענין שיהא בשר גידין ועצמות והכא מיירי בדאיתא גידין ועצמות אבל בשר ליכא ולכך צריך לימרוף קודם שיטמא ומ"מ קשיא היכי קא דחי הא חיי שניהן מצטרפין והא אמרינן בסוף פרק גיד הנשה (שם דף קג:) דאף באבר שאם אם חלקו מכאן אינו עובר עליו אלמא דאם חלק האבר לשנים ואכלו כולו פטור וכ"ש [כג] דזיל משני אבריה חלי אבר מזה וחלי אבר מזה דפטור [כד] אלא ש"מ דעל כרחך מיירי הכא לענין [כה] אכילה [כו] וא"כ אאמאי לא פריך לרב כמו דפריך לרב אסי וי"ל דאין הכי נמי דפריך אפי' לרב והא דקאמר אמר לך רב אסי משום דס"ל לבעל הש"ס דלא פליג אדרב וכי היכי דניחא לרב אסי מהאי טעמא נמי ניחא ליה לרב ועוד אומר מורי שיחי' דאפי' הלשון דלא פליגא אדרב א"כ רב ורב אסי הכל אחד ורב אסי משמיה דרב קאמר שהוא היה תלמידו:

ורבי יהודה היא. פירוש דקאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף קא:) דאבר מן החי נוהג בטמאה ובטהורה וה"ה לבשר מן החי דנוהג בטמאה ובטהורה ולכך מצטרפין חיי שניהם להתחייב באכילה [כ] ומשום אבר מן החי: מאי איריא דרהיט ותני מיתת פרה וחיי גמל. כלומר מאי איריא דנקט מיתת פרה וחיי גמל ולשון [כז] רבנו משה מקולי מעילה משונה הוא משאר מקומות: **ועוד תניא חצי זית כו'.** אבל חלי זית מפרה כו' מצטרפין [ג] קשיא רישא אסיפא [כז] אלמא ש"מ דמיתת שניהם מצטרפין אף הא דקאמר בסיפא דהך בריתא בין במיתתה בין בחייהם רוצה לומר כגון חיי גמל ומיתת פרה או איפכא דמצטרפין א"כ מקשה רישא אסיפא [ד] אלא ש"מ במיתת שניהם מצטרפין [כח] וי"ל בין במיתת שניהם בחייהם והא דקאמר הכי אין זה רק כדי לישב הבריתא דלא תיקשי דתיהוי משבשתא דהא אי הוה הא בין במיתתה בין [כט] בחייהן ר"ל אחד חי ואחד מת מ"מ [ה] מוכח שפיר מיתת שניהם [ו] הוא אמר לך רב אסי קסבר האי תנא סבר לא אמר לך רב אסי דלא תקשי לך רישא לסיפא הכי צריך לפרושי. להא סיפא דקתני בין בחייה ובין במיתתה תרין הכי בין במיתתה במיתת שניהן דקתני דמצטרפין וקשיא לרב אסי דאין מצטרפין לא לענין אכילה ולא לענין טומאה: אמר לך רב אסי האי תנא סבר כו':

מסורת הש"ס

א) חולין קא:, ב) [חולין קיג: וש"נ], ג) אכילה לא מצטרפין ל"ק, ד) ל"ק, ה) [נדל"ל מפרה וחלי זית מגמל], ו) עי' בכס"ק, ז) דבהמה ל"ק [דל בהמה יעב"ן], ח) איסור אבר מן החי ל"ק, ט) וה"ק בין בחיים רש"ק, י) [חולין לו:], כ) לענין אכילה אבל בטהורה אי טמאה כו' ל"ק, ל) פרין ותימה דהיכי ל"ק, מ) וא"ת היכי כו' רש"ק, נ) דהתחייב משום נבלה ולא כו' ל"ק, ס) כדאמרי' התם וליף מק"כ לפי כו' ל"ק, ע) ר"ל בבשר הפורש מן החי, פ) משום בשר מן החי הס"ד ל"ק, צ) קשיא רישא אסיפא פי' אי איכא דקאמר כו' ל"ק, ק) אלא ר"ל בין במיתת שניהם בין בחייהם וש"מ במיתת שניהם מצטרפין והא דקאמר כו' ל"ק, ר) מוכח שפיר במיתת שניהם מצטרפין אמר כו' ל"ק,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר רב וכו' בפני עצמן וה"פ אבל לענין: (ב) ד"ה איכא וכו' וטמאה לעצמה משמע דבין לענין טומאה: (ג) ד"ה אמר לך וכו' טומאה לעצמה וטמאה לעצמה: (ד) תיבת לא: (ה) תיבת לא: (ו) תיבת נמחק: (ז) צירוף מבשר הפרה: (ח) וכ"ש הכא דאיכא כזית: (ט) דפטור משמע דה"נ לענין טומאה: (י) אכילה ובשר מן החי מיקרי וא"כ: (יא) ולשון רבנו משה מעילה ותיבות רבנו משה מקוצי נמחק: (יב) אסיפא אלא ש"מ תיבת אלמא נמחק: (יג) מצטרפין ורוצה לומר בין במיתתם שניהם מתים ובין בחייהם שניהם חיים והא תיבת ויש נמחק: (יד) בין בחייהם ר"ל אות ן' נמחק: (טו) שניהם דכל דכן הוא: (טז) איסור בעלמא כמו הכא ואגן קי"ל אין איסור חל על איסור ואגן משורינן הכא כמו בעלמא:

שיטה מקובצת

(א) על תיבות וקשיא לרב אסי נרשם על כל תיבה קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: (ב) אבל טמאין וטהורין לענין: (ג) אבל טמאין וטהורין לענין: (ד) טהורים לעצמם וטמאים לעצמם משמע דבין. תיבת משום נמחק: (ה) אדרב וא"ד לא פליגא אדרב דמצינא לאוקמי: (ו) בין במיתתה שניהן מתין מצטרפין: (ז) החי דבהמה אות ל' נמחק: (ח) דהא דקתני רישא חצי: (ט) ולא מן המורה: (י) דבעלמא כגון אבר אחות אשה ואשת אח אמרינן אין: (יא) נבלה וחלב טרפה ואכול: (יב) נמי אאיסור חלב טומאה תיבת נבלה ל"ש: (יג) אדרב שבא רב אסי לאשמועינן דאף לענין טומאה לא נצטרף חצי זית פרה וחצי זית גמל וא"ת: (יד) וטמאה שניהם משום: (טו) הנבלות מצטרפי דמשמע: (טז) וטומאתו שוין מצטרפין: (יז) אכילה אבל כגון: (יח) ללישנא קמא דפליג דתיבת דקאמר נמחק: (יט) קפריך ותימה דהיכי תיבת תו נמחק: (כ) מטמא אלא ודאי דרישא מיירי לענין אכילה כדפי' ודומיא דהכי דייקינן לענין אכילה הא מיתת שניהם מצטרפין שחייב משום טומאה ויש לומר דרישא נמי הו"ל לענין טומאה דחיי: (כא) תיבת התם נמחק: (כב) צירוף מבשר הפרה: (כג) וכ"ש הכא דאיכא כזית: (כד) דפטור משמע דה"נ לענין טומאה: (כה) אכילה ובשר מן החי מיקרי וא"כ: (כו) ולשון דמס' מעילה ותיבות רבנו משה מקוצי נמחק: (כז) אסיפא דסיפא אבל חצי זית מפרה כו': אלא לאו ש"מ. מדבסיפא מצטרפת מיתת שתיהן ברישא נמי מצטרפת מיתת שתיהן וקשיא לרב אסי לאיכא דאמרי דפליגא אדרב: אמר לך רב אסי האי תנא סבר איסור חל על איסור. ולי לא סבירא הכי. ואית דמפרשי קשיא רישא אסיפא. רישא קתני חצי זית פרה בחייה וחצי זית גמל (ז) בין במיתתה ובין בחייה מצטרפת דהאי בין במיתתה ובין בחייה משמע בין במיתת חדא וחיי חברתה וקתני דמצטרפת אלא לאו ש"מ דמיתת שניהם מצטרפין: הכי קאמר. אלא מאי אית לך למימר דלא תקשי לך רישא לסיפא הכי צריך לפרושי. להא סיפא דקתני בין בחייה ובין במיתתה תרין הכי בין במיתתה במיתת שניהן דקתני דמצטרפין וקשיא לרב אסי דאין מצטרפין לא לענין אכילה ולא לענין טומאה: אמר לך רב אסי האי תנא סבר כו':

(ח) נראה דחסר כאן וי"ל במיתתה אין מצטרפין קשה אסיפא דקתני אבל וכו' בין בחייה ובין במיתתה מצטרפת.

יד א מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה יח:

טו ב מיי' פ"ה שם הל' ו וכאידך מ"ד:

רבינו גרשום

לא שנו. הא דתנן דנבילות מצטרפות זה עם זה דמשמע דאפילו נבלת בהמה טמאה עם נבלת בהמה טהורה: אלא לענין טומאה. לענין נגיעה דבתרוייהו כתיב הנוגע בנבלתה יטמא: אבל לענין אכילה. כגון לחייב עליהן משום לא תאכל נבלה לא מצטרפי אלא בענין דליהוי בטהורין בנבלת טהורין שעור כזית בפני עצמו ובטמאין בפני עצמן מ"ט משום דבבהמה טהורה לא חייל עלה איסור לא תאכל נבלה דקסבר רב דאין איסור חל על איסור הלכך לא מצטרפי וכן בבהמה טהורה יש בה איסור לא תאכל נבלה בלבד ולא איסור טומאה והאי דקאמר וטמאים בפני עצמן לענין איסור טומאה קאמר או דמצטרפי עם טהורין לטומאה או דאי איכא בטמאין לחודייהו כזית אית בהו איסור טומאה ולא איסור אוכל נבלה דאין איסור חל על איסור: איכא דאמרי. הא דרב אסי פליגא אדרב דקסבר האי דקאמר רב אסי טהורה לעצמה וטמאה לעצמה משמע דבין לענין טומאה ובין לענין אכילה קאמר ורב לא קאמר הכי: ואיכא דאמרי לא פליגא. אדרב הואיל ומצינן למידרשיה להא דרב אסי כדרב דהיכא קאמר טהורה בפני עצמה וטמאה בפני עצמה לענין אכילה קאמר אבל לענין טומאה הכי נמי דמצטרפין: מיתת פרה וחיי גמל. כגון שאם חלש חצי זית מפרה מתה וחצי זית מגמל חי אין מצטרפין לטומאה דהא גמל חי: הא מיתת שניהם. מצטרפין לטומאה וקשיא לרב אסי (ואיכא למימר) [למאן] דאמר דפליגא: אימא הא חיי שניהם מצטרפין. לכזית אבר מן החי: ומני ר' יהודה היא. דאמרינן בפרק גיד הנשה דאבר החי נוהג נמי בטמאה: אבל מיתת שניהם לא מצטרפי א"כ מאי איריא רהיט ותני בריתא מיתת פרה וחיי גמל אין מצטרפין. כלומר משום דזה חי וזה מת הא אמרת אפי' מיתת שניהן אין מצטרפין אע"ג דתרוייהו מייתי אלא ודאי מדנקט מיתת פרה וחיי גמל לא מצטרפין ש"מ דהא מיתת שניהם מצטרפין וקשיא לרב אסי: ועוד תניא חצי זית פרה בחייה כו'. אבל חצי זית מפרה וחצי זית מגמל בין בחייה ובין במיתתה מצטרפין קס"ד דהאי דקאמר בין בחייה שתיהן בין במיתת שתיהן וקאמר דמצטרפי וקשיא רישא מיתת פרה וחיי גמל כו'. דדייקינן לה דבמיתת שתיהן לא מצטרפי אהא

מאי טעמא אכילה כתיב בהו. וסתם אכילה בכזית: פתח באכילה יא) **וסיים בטומאה.** דכתיב והבדלתם (לתם) בין הבהמה יב) (הטמאה לטהורה) ולא תשקצו [לת] נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה הרי לך פתח הכתוב באכילה דשיקוץ נפש שייך באכילה וכתיב אשר הבדלתי (לותם) [לכם] לטמא להיינו לטמא אחרים בנגיעה והיינו סיים בטומאה לומר מה טומאה בכעדשה כו' כלומר לכי פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר לך שיעור אכילה כשיעור טומאה מה טומאה בכעדשה יג) כדדרשינן (חגיגה דף יח.) מהם בהם ושיערו חכמים חומרו תחלת בריאתו בכעדשה: **וקלסיה** ר' יוחנן. לרבי יוסי בר רבי חנינא שמילד הבריאתא לפניו וא"כ קשיא לרב דאמר בכזית יד) ולא גברא אגברא דמסתברא טעמא דרב משום דליכא מאן דפליג וגם מפיק מילתא מקראי:

כאן במיתתן כאן בחייהם. כלומר במיתתן דאיכא טומאה בכעדשה אחרי יז) איסור אכילה שיעורו כשיעור טומאה אבל בחיים יח) ליכא טומאה אחרי לוקה על אכילתו בכזית אמר ליה לרבי יוסי בר רבי חנינא אמר ליה הכי אמרי' קאי אכל הערלים מעטרפין זה עם זה ומתני' במיתתן קא מיירי דהא קתני כל הנבלות מעטרפות זו עם זו דהיינו במיתתן וכיון דקאי אמתני' מכלל דהא דקאמר רב נמי בכזית יט) במיתתן והיכי מתרצת לדרב בחייהן: **דאיכא פורתא וכו'.** לא שמענו פירושו: **אמר ליה רב יוסף לאביי הוא דיוקא דילך היא.** כלומר הא דיוקא דקא דייקת דרב אמתני' קאי אל יט) יהא אותו דקדוק ולא סבירא לי (כ) דרב דאמר אכילת שרצים וכו' לא קאי אמתני' אלא שמעתא בעלמא קאמר: **וקלסיה רבי יוחנן מיתיבי.** על הא דקאמר לעיל דקלסיה רבי יוחנן דמשמע דסבירא ליה דאכילת שרצים כ) בכעדשה מותיב ליה השתא: **האכרים אין להם שיעור.** דאבר כל שהוא אם הוא שלם אפילו הוא פחות מכזית לענין נבלות אז אבר שלם מן הבשר שהוא פחות מכעדשה ממעלין דהואיל והן אחיברין שלמין אע"פ שאין בהן כשיעור ממעלין משום דחשיבי: **ואמר ר' יוחנן אין האוכלן לוקה עליהן אלא בכזית.** והשתא משמע דר' יוחנן קאי אהאי בריתא דהאחיברין והך בריתא ודאי במיתתן קמיירי דקתני אפי' פחות מכזית נבלות וא"ר יוחנן אין לוקין אלא בכזית והיכי קלסיה ר' יוחנן. להא דתני רבי יוסי ב"ר חנינא: לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן. הא דקתני בכזית היינו כי אכיל מיניהו בחייהן: כאן כי אכיל מיניהו במיתתן. בכעדשה: והא רב נמי אמתני' קאי. דמתני' דקתני כל השרצים מצטרפין במיתתן קא מיירי הכי קא פריך והא אנן ידענן בבירור דכי קאמר רב אכילת שרצים לוקה עליו בכזית אמתני' קאי וממאי ידענן הכי משום דקאמר לעיל לא שנו אלא לענין טומאה בעלמא קאמר מימרא דעלמא: וקלסיה ר' יוחנן מיתיבי. הכי משמע דקאמר מותיב להאי דקלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי בר חנינא: האיברים אין להם שיעור. כל שהוא אבר שלם אפילו יהא בו באותו אבר פחות מכזית. לענין נבילות או אבר שלם שהוא פחות מכעדשה מן השרץ מטמאין דהואיל והאיברים שלימין אע"פ שיש בהן פחות מכשיעור מטמאין שחשובין הן: ואמר ר' יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית. הכי קא פריך ז) והא הכא דאית בהו כל כך דאפילו פחות מכשיעורין מטמאין ואפילו הכי אמר ר' יוחנן דאין לוקין עליהן פחות מכזית האוכלו והיכי קלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי ב"ר חנינא דאמר דאכילה לוקין עליו בכעדשה: אמר רבא במובדלין דבר הכתוב. ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה דהא דקלסיה להאי מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה: במובדלין קאמר. בהנך ח' שרצים שבתורה שמובדלין שחמורין יותר מן האחרים בהנהו קאמר בכעדשה והאי דקאמר הכא דאין לוקין עליהן אלא בכזית בשאר שרצים שאין מובדלין קאמר: אלא מעתה בהמה נמי נימא ליפלוג בה בין מובדלת לשאינה מובדלת. ולימא הכי האי דקאמרינן

מאי טעמא אכילה כתיב בהו. וסתם אכילה בכזית: פתח באכילה יא) **וסיים בטומאה.** דכתיב והבדלתם (לתם) בין הבהמה יב) (הטמאה לטהורה) ולא תשקצו [לת] נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה הרי לך פתח הכתוב באכילה דשיקוץ נפש שייך באכילה וכתיב אשר הבדלתי (לותם) [לכם] לטמא להיינו לטמא אחרים בנגיעה והיינו סיים בטומאה לומר מה טומאה בכעדשה כו' כלומר לכי פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר לך שיעור אכילה כשיעור טומאה מה טומאה בכעדשה יג) כדדרשינן (חגיגה דף יח.) מהם בהם ושיערו חכמים חומרו תחלת בריאתו בכעדשה: **וקלסיה** ר' יוחנן. לרבי יוסי בר רבי חנינא שמילד הבריאתא לפניו וא"כ קשיא לרב דאמר בכזית יד) ולא גברא אגברא דמסתברא טעמא דרב משום דליכא מאן דפליג וגם מפיק מילתא מקראי:

כאן במיתתן כאן בחייהם. כלומר במיתתן דאיכא טומאה בכעדשה אחרי יז) איסור אכילה שיעורו כשיעור טומאה אבל בחיים יח) ליכא טומאה אחרי לוקה על אכילתו בכזית אמר ליה לרבי יוסי בר רבי חנינא אמר ליה הכי אמרי' קאי אכל הערלים מעטרפין זה עם זה ומתני' במיתתן קא מיירי דהא קתני כל הנבלות מעטרפות זו עם זו דהיינו במיתתן וכיון דקאי אמתני' מכלל דהא דקאמר רב נמי בכזית יט) במיתתן והיכי מתרצת לדרב בחייהן: **דאיכא פורתא וכו'.** לא שמענו פירושו: **אמר ליה רב יוסף לאביי הוא דיוקא דילך היא.** כלומר הא דיוקא דקא דייקת דרב אמתני' קאי אל יט) יהא אותו דקדוק ולא סבירא לי (כ) דרב דאמר אכילת שרצים וכו' לא קאי אמתני' אלא שמעתא בעלמא קאמר: **וקלסיה רבי יוחנן מיתיבי.** על הא דקאמר לעיל דקלסיה רבי יוחנן דמשמע דסבירא ליה דאכילת שרצים כ) בכעדשה מותיב ליה השתא: **האכרים אין להם שיעור.** דאבר כל שהוא אם הוא שלם אפילו הוא פחות מכזית לענין נבלות אז אבר שלם מן הבשר שהוא פחות מכעדשה ממעלין דהואיל והן אחיברין שלמין אע"פ שאין בהן כשיעור ממעלין משום דחשיבי: **ואמר ר' יוחנן אין האוכלן לוקה עליהן אלא בכזית.** והשתא משמע דר' יוחנן קאי אהאי בריתא דהאחיברין והך בריתא ודאי במיתתן קמיירי דקתני אפי' פחות מכזית נבלות וא"ר יוחנן אין לוקין אלא בכזית והיכי קלסיה ר' יוחנן. להא דתני רבי יוסי ב"ר חנינא: לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן. הא דקתני בכזית היינו כי אכיל מיניהו בחייהן: כאן כי אכיל מיניהו במיתתן. בכעדשה: והא רב נמי אמתני' קאי. דמתני' דקתני כל השרצים מצטרפין במיתתן קא מיירי הכי קא פריך והא אנן ידענן בבירור דכי קאמר רב אכילת שרצים לוקה עליו בכזית אמתני' קאי וממאי ידענן הכי משום דקאמר לעיל לא שנו אלא לענין טומאה והאי אמתני' קאי הכא נמי אמתניתין קאי וכיון דקאי אמתניתין מתניתין במיתתן קא מיירי מכלל דהאי דקאמר רב בכזית במיתתן קאמר והיכי מתרצת לה בחייהן: א"ל רב יוסף לאביי ההיא דוקיא דילך היא. כלומר אותו דקדוק שאתה מדקדק דאמתניתין קאי שלך יהא אותו דקדוק דלא סבירא לי הכי דרב לאו אמתניתין קאי אלא שמעתא בעלמא קאמר מימרא דעלמא: וקלסיה ר' יוחנן מיתיבי. הכי משמע דקאמר מותיב להאי דקלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי בר חנינא: האיברים אין להם שיעור. כל שהוא אבר שלם אפילו יהא בו באותו אבר פחות מכזית. לענין נבילות או אבר שלם שהוא פחות מכעדשה מן השרץ מטמאין דהואיל והאיברים שלימין אע"פ שיש בהן פחות מכשיעור מטמאין שחשובין הן: ואמר ר' יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית. הכי קא פריך ז) והא הכא דאית בהו כל כך דאפילו פחות מכשיעורין מטמאין ואפילו הכי אמר ר' יוחנן דאין לוקין עליהן פחות מכזית האוכלו והיכי קלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי ב"ר חנינא דאמר דאכילה לוקין עליו בכעדשה: אמר רבא במובדלין דבר הכתוב. ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה דהא דקלסיה להאי מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה: במובדלין קאמר. בהנך ח' שרצים שבתורה שמובדלין שחמורין יותר מן האחרים בהנהו קאמר בכעדשה והאי דקאמר הכא דאין לוקין עליהן אלא בכזית בשאר שרצים שאין מובדלין קאמר: אלא מעתה בהמה נמי נימא ליפלוג בה בין מובדלת לשאינה מובדלת. ולימא הכי האי דקאמרינן

אמר רב יהודה אמר רב [א]אכילת שרצים [ב]לוקה [ג] עליו בכזית מאי טעמא אכילה כתיב בהו והתני רבי יוסי בר ר' חנינא קמיה דרבי יוחנן [ד]והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה וקלסיה ר' יוחנן [ה] וקשיא לדרב לא קשיא [ו]כאן במיתתן [ז]כאן בחייהן אמר ליה אביי והא רב אמתני' קאי ומתני' כל השרצים קתני אפילו במיתתן [ח] (לאו דאיכא פורתא מהאי ופורתא מהאי) אמר ליה רב יוסף ההיא [ט]דיוקא דילך הוא רב שמעתא בעלמא קאמר: וקלסיה [י] ר' יוחנן: מיתיבי [יא]ד האיברין אין להן שיעור אפי' פחות מכזית נבלה ופחות מכעדשה מן השרץ מטמאין ואמר רבי יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית אמר רבא [יב] במובדלין דבר הכתוב א"ל רב אדא בר אהבה לרבא אלא מעתה [יג] בהמה נמי ליפלגי בין מובדלת לשאינה מובדלת אמר רב יהודה אמר רב [יד]אכילת שרצים [טו]לוקה עליהן אלא בכזית ולא בכעדשה: **מ"ט [טז]אכילה כתיב בהו.** לא [יז]אכלוס כי שקץ הס (ויקרא יא) ואכילה אינה פחותה מכזית: **פתח הכתוב באכילה.** דהשתא דכתיב (שם כ) ולא תשקצו את נפשותיכם היינו באכילה דכי אכיל להו משקץ נפשיה: **וסיים בטומאה.** אשר הבדלתי לכם לטמא (שם) אלא לומר לך מה טומאת שרץ בכעדשה אף אכילה לוקה עליהן בכעדשה: **וקלסיה ר' יוחנן.** להא דקלסיה ר' יוחנן בכעדשה: להא דתני רבי חנינא וקשיא לרב יהודה אמר רב דאמר בכזית: **לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן.** הא דתני כזית היינו כי אכיל מיניהו בחייהן אבל כי אכיל מיניהו במיתתן אפילו בכעדשה לקי דומיא דטומאה: **והא רב נמי אמתני' קאי.** ומנא ידעי דהכי הוא משום דקאמר רב לעיל [פ"ח] לא שנו אלא לענין [יח] אכילה[יט] והיינו דאי אמתני' קאי אכל הנבלות מצטרפין הכא נמי הא דקאמר רב אכילת שרצים לוקה עליהן בכזית קאי אכל הנבלות מצטרפין זה עם זה ומתני' במיתתן קא מיירי דהא קתני כל הנבלות מצטרפות זו עם זו דהיינו במיתתן וכיון דקאי אמתני' מכלל דהא דקאמר רב נמי בכזית [כ] במיתתן והיכי מתרצת לדרב בחייהן: **דאיכא פורתא וכו'.** לא שמענו פירושו: **אמר ליה רב יוסף לאביי הוא דיוקא דילך היא.** כלומר הא דיוקא דקא דייקת דרב אמתני' קאי אל [כא] יהא אותו דקדוק ולא סבירא לי (כב) דרב דאמר אכילת שרצים וכו' לא קאי אמתני' אלא שמעתא בעלמא קאמר: **וקלסיה רבי יוחנן מיתיבי.** על הא דקאמר לעיל דקלסיה רבי יוחנן דמשמע דסבירא ליה דאכילת שרצים [כג] בכעדשה מותיב ליה השתא: **האכרים אין להם שיעור.** דאבר כל שהוא אם הוא שלם אפילו הוא פחות מכזית לענין נבלות אז אבר שלם מן הבשר שהוא פחות מכעדשה ממעלין דהואיל והן אחיברין שלמין אע"פ שאין בהן כשיעור ממעלין משום דחשיבי: **ואמר ר' יוחנן אין האוכלן לוקה עליהן אלא בכזית.** והשתא משמע דר' יוחנן קאי אהאי בריתא דהאחיברין והך בריתא ודאי במיתתן קמיירי דקתני אפי' פחות מכזית נבלות וא"ר יוחנן אין לוקין אלא בכזית והיכי קלסיה ר' יוחנן. להא דתני רבי יוסי ב"ר חנינא: לא קשיא כאן בחייהן כאן במיתתן. הא דקתני בכזית היינו כי אכיל מיניהו בחייהן: כאן כי אכיל מיניהו במיתתן. בכעדשה: והא רב נמי אמתני' קאי. דמתני' דקתני כל השרצים מצטרפין במיתתן קא מיירי הכי קא פריך והא אנן ידענן בבירור דכי קאמר רב אכילת שרצים לוקה עליו בכזית אמתני' קאי וממאי ידענן הכי משום דקאמר לעיל לא שנו אלא לענין טומאה והאי אמתני' קאי הכא נמי אמתניתין קאי וכיון דקאי אמתניתין מתניתין במיתתן קא מיירי מכלל דהאי דקאמר רב בכזית במיתתן קאמר והיכי מתרצת לה בחייהן: א"ל רב יוסף לאביי ההיא דוקיא דילך היא. כלומר אותו דקדוק שאתה מדקדק דאמתניתין קאי שלך יהא אותו דקדוק דלא סבירא לי הכי דרב לאו אמתניתין קאי אלא שמעתא בעלמא קאמר מימרא דעלמא: וקלסיה ר' יוחנן מיתיבי. הכי משמע דקאמר מותיב להאי דקלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי בר חנינא: האיברים אין להם שיעור. כל שהוא אבר שלם אפילו יהא בו באותו אבר פחות מכזית. לענין נבילות או אבר שלם שהוא פחות מכעדשה מן השרץ מטמאין דהואיל והאיברים שלימין אע"פ שיש בהן פחות מכשיעור מטמאין שחשובין הן: ואמר ר' יוחנן אין לוקין עליהן אלא בכזית. הכי קא פריך ז) והא הכא דאית בהו כל כך דאפילו פחות מכשיעורין מטמאין ואפילו הכי אמר ר' יוחנן דאין לוקין עליהן פחות מכזית האוכלו והיכי קלסיה ר' יוחנן להא דר' יוסי ב"ר חנינא דאמר דאכילה לוקין עליו בכעדשה: אמר רבא במובדלין דבר הכתוב. ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה דהא דקלסיה להאי מה טומאה בכעדשה אף אכילה בכעדשה: במובדלין קאמר. בהנך ח' שרצים שבתורה שמובדלין שחמורין יותר מן האחרים בהנהו קאמר בכעדשה והאי דקאמר הכא דאין לוקין עליהן אלא בכזית בשאר שרצים שאין מובדלין קאמר: אלא מעתה בהמה נמי נימא ליפלוג בה בין מובדלת לשאינה מובדלת. ולימא הכי האי דקאמרינן

אמר רב יהודה אמר רב אכילת שרצים לוקה עליהן אלא בכזית ולא בכעדשה. מאי טעמא אכילה כתיב בהו. לא תאכלום

אמר ליה כי קא מקשינהו רחמנא [1]לבל תשקצו [2]אבל לשיעורין לא: **מתני'** [א]דם השרץ [ב]והבשר מצטרפין זה עם זה [ג]כלל אמר רבי יהושע כל [ב]שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין טומאתו ולא שיעורו שיעורו ולא טומאתו לא טומאתו [ג] [ולא] שיעורו אין מצטרפין: **גמ'** אמר רב חנין אמר רב [ד] זעירא [ה]וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח [2]הטמאין מלמד שהן [3]מצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא [ד]כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא [ג] [ה]נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא [ו] מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגיס בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי [ז] בעיר [רומי] [ז]מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל [ז] דאמר קרא [3]וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו [ח] חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו [ט] את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר [י] ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש אן יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט [יא] אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות ילך

[א] [יומא פח.], ב) ס"ל וכן אמר ר"י דוקא דם השרץ ובשרו מתיב ר"י בר ר"מ וגר' ל"ק אר"מ אר"ז וכו מתיב ר' יוסי ומי, ג) אהנתא פ"ג [ע"ב] בס"ג מה שפירש הר"ש בסוגיא דהכא], ד) [כריתות ד: עי' תוספות סנהדרין ד. ד"ה מנין ותוס' מנחות קד. ד"ה הואילן], ה) וכו ל"ק, ו) אפילו דם ודם ל"ק, ז) מצטרפין הס"ד ואח"כ ד"ה מפני שמות מני שיעור כו' ל"ק, ח) [ל"ל לרב מנין], ט) [ל"ל אלה], י) [שיך למשנה לעיל מו סוף ע"ב], כ) ומת הס"ד ל"ק, ל) ל"כ דמצטרף ל"ק, מ) נ"ל כולו, נ) על כל הרביעית בנ"ל אלא כאן כו'. ל"ק, ס) נ"ל כולו, ע) בעודו בו כלומר כו'. ל"ק, פ) וכו פי' כו' ל"ק, צ) אמר ר"מ אר"ז הא דאמרינן דם השרץ ובשר מצטרפים וכו שלריך שיאכל אותו הבשר מאותו השרץ שהדם נבדלה כו'. ל"ק, ק) דנאים מב' שמות כו'. ל"ק, ר) [ועי' הטיב בתוס' מנחות נא: ד"ה וי"ו ול"ל דרים ס"ן]. ל"ק, ש) שיך לע"ב.

תורה אור השלם

1. וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהֹר וְלֹא תְשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּא: ויקרא כ כה
2. אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ כָּל הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא יא לא
3. וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: ויקרא יא כט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נשפך וכו' רביעית דם של מת והיה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דכתיב וכו' מייתורא דיו"ל. במדרש רבה פ' מ"ש פ"ש רשב"י אומר טומא הטמא ר"א בן יוסי אומר זה וזה ועיין מנחות דף נא ע"ב תוספות ד"ה וי"ו:

מוסף רש"י

כל שטומאתו ושיעורו שוין. כגון שני חצאי זיתים משני מתים או משתי נבילות, או שתי חצאי עדשה משני שרצים, שזמן טומאתן שוה ושיעורן שוה לטמא באיסור אחד (יומא פא.). **טומאתו ולא שיעורו.** כגון שרץ ונבילה, שאינן טומאת ערב, אבל אין שיעורן שוה לטמא, שזה כזית וזה כעבדשה (שם). **שיעורו ולא טומאתו.** כגון מת ונבילה, שאינן כזית זה כעבדשה (שם). **טומאת ערב.** אבל אין שיעורן שוה לטמא, שאינן כזית וזה שוה לטומאת ערב (שם).

רבינו גרשום

דנבלה מטמאה בכזית במובדלת קאמר לבהמה טהורה קרי לה מובדלת שמובדלת ומותרת באכילה בין כל שאר בהמות אבל שאינה מובדלת לאכילה דהיינו בהמה טמאה לא מטמאה אלא עד דאיכא יותר מכזית כגון כביצה: א"ל כי אקשינהו רחמנא. דכתבינהו בהמה ושרץ בחד קרא דכתיב והבדלתם בין הבהמה הטהורה וגו' לבל תשקצו ולא לפלוגי שיעורייהו לשויי הפלגה בין בהמה מובדלת לשאינה מובדל' דומיא דשרץ אלא לבל תשקצו לאפושי בה לאוי יתירי לאו דלא נבילה ולאו דלא תשקצו למ"ה. ואית דמפרשי א"ל כי מקיש להו רחמנא לבל תשקצו הכי קאמר ליה אין כמי נמי דמקשינן בהמה לשרץ לשויי הפלגה בין מובדלת לשאינה מובדלת ולא למיפלג שיעורייהו אלא להכי אקשינהו דליהוי בהו הפלגה לבל תשקצו דבמובדלת יש בה משום לא תאכל נבלה (אלא) [אבל] בשאינה מובדלת לא כתיב בה לא תאכל אלא לא תשקצו: א"ר יוחנן אמר רבי זעירא ובו. הכי קאמר הא דתנן דדם השרץ והבשר [מצטרפין] בו כלומר הני מילי היכא דהוי ההוא דם מאותו שרץ עצמו אבל אי הוי דם משרץ אחד ובשר משרץ אחר אין מצטרפין: הטמאין מלמד שמצטרפין מה' דהויא יתירא [דריש]: ואפי' שרץ ושרץ. כלומר כחצי שיעור משרץ זה וחצי שיעור משרץ זה מצטרפין (וחצי שיעור וחצי שיעור) בין משם אחד בין מב' שמות בין מחולד וחולד או מעכבר ועכבר ובין חצי שיעור מחולד וחצי שיעור מעכבר מצטרפות: אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו. כלומר אי הוי דאיהל מקצתו הו"א דמיירי בדם (כלות) [המת] שיצא מכולו ודליכא רביעית ואתיא כר"ע דאמר במס' אהלות [פ"ב מ"ב] דם המת שיצא כולו טמא אפי' בלא רביעית מקצתו טהור להכי מייתי דר' יוחנן דמיירי ברביעית ואפ"ה מקצתו טהור א"נ מיירי ברביעית בלבד וה"פ לעיל כאן בכולו כאן במקצתו פי' מקצתו שלא נגע בכולו בפעם אחת ומש"ה טהור דהוי נוגע וחזור ונוגע אבל נגע בכולו בפעם אחת [טהא] מש"ה מייתי ההיא דר' יוחנן דרביעית דאשמועינן זה דאי לאו דר"י הו"א ההיא דאיהל על מקצתו טהור דוקא בשלא איהל אלא על צד אחד אבל איהל על כולו אפילו בב' פעמים יהא טמא קמ"ל דרביעית דם שהגיס בה שנוגע בכולו או בשתי פעמים או בג' כשהוא מגיס הוא מגיס הכל ואפ"ה טהור כיון שאינו מאהיל בפעם אחת. ע"כ מתוס' מהר"ם: מג) לעצמו וחכם גדול הוא שדרש כל כך יפה: מד) עשה כן כדי:

אמר ליה כי קא מקשינהו רחמנא לבל תשקצו ולהכי נקט רלפה שהרלפה היתה חלקה דהויא כמדרון ונתפשט הדם: **איהל על מקלתו.** של רביעית דם כגון ששמה על מקלתו טהור משום דלא איהל על כל השיעור: **איהל על כולו.** על הרביעית של דם טמא: **והא א"ר חנינא רביעית דם שהגיס בה.** שהפך [מז] בה בכוס או בכרכר טהור ואע"ג דכי הגיס בה ג"כ שלא יאהיל על כולו קתני טהור אותו המגיס בו ואמאי קתני אידך ברייתא איהל על כולו טמא: **אלא לאו ש"מ לאן בכולו לאן במקצתו.** דהאי דקתני איהל על כולו טמא היינו היכא דאתי האי רביעית דם ממת שלם ולהכי תשיב דמטמא באהל והא דקתני שהגיס בה טהור היינו היכא דלא בא רביעית זה ממת שלם שלא ממקצתו שהיה מונח שם מקצת מת ופירש ממנו אותו דם אע"ג דאית ביה רביעית הואיל ואינו בא ממת שלם לא תשיב ואינו מטמא באהל וכן אמר רבי: **א"ל דכפיב וזה לכם וגו'.** והאי קרא מיותר הוא לדרשא למילרש ביה הכי דהא כתיב קרא אחרינא (ויקרא יא) [מח] **הטמאים לכם: אמרו לו.** לרבי מתיא תלמידיו של רבי מתיא: **חכים לו בן יוחאי.** כבר נתחכם בן יוחאי שיודע לומר דבר זה: [מט] **למוד ערוך.** ולא אמרה מדעתו ומגלן דלמדה מרבי אלעזר בר רבי יוסי מהכא שפעם אחת וכו': **וסיפר קומי.** שגילה השער שעל מלחו והגיה השער של אחריו כעין בלורית [נ] שהעובדי כוכבים עושין כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי: **מי שיש לו אויב.** רלונו שיעשיר או רלונו שיעני: שהוא טהור כיון שלא נגע אלא במקצתו [מא]: **דכתיב** וזה לכם הטמא. כלומר נתחכם לעצמו [מב]: **וסיפר** קומי. עשה [מג] כדי להתנכר שלא יכירו בו שהוא יהודי שהעובדי כוכבים עושין כדי שלא יכירו בו הדבר וטוב לעשות לבטל הגזרה: [נא] **אילו היה אבא חלפתא** קיים. יכולין אתם לומר תן בנך לריגה כמו שאתם אומרים לעצמי לשלום בני עם ר"ש בן יוחי שהוא כעסן וירא אני שמא יעניש[נו] ור"ש היה סובר שלא היה אומר כך בעבורו אלא בעבור אימת המלכות פן יסתכן בדבר ולכך אמר אילו

[נ) השרצים מצטרפין זה עם זה. כגון שמונה שרצים החולד והעכבר וגו': **כל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין.** כגון שרץ ושרץ [נא] נבילה ונבילה טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת שטומאתה שוה באהל ולא שיעורו [נב] כזית מטומת בבשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ ונבלה [נג] אמר רב חנין בר' יוסי: כל פירש מטמא מגע ומשא ומדרס ומלמד שמצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות פירוש שני שמות שני שרצים כמו חולד ועכבר [נד] לא מצטרף דם שרץ עם שרץ אחר וכ"ש דם השרץ ובשרו שמצטרפין אפילו כי פירש אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו כלומר הא דאמר הכא בברייתא שמצטרפין דם של שרץ זה ובשר שרץ אחר היינו דווקא בכולו שפירש הדם משרץ אלא [נה] וזו חשוב להצטרף והא דאמר גבי מתניתין דאין מצטרף אלא אם כן עודו בו היינו במקצתו [נו] שלא פירש הדם אלא מאבר אחד לו ממתיכה אחת ווו חשוב להצטרף ומנא תימרא שיש חילוק בין כשבא משרץ אלא בין כשבא משרץ שאינו אלא כדתניא [נז] שלא פירש הדם אלא מאבר אחד לו ממתיכה אחת ווו חשוב להצטרף ומנא תימרא שיש חילוק בין כשבא משרץ אלא בין כשבא משרץ שאינו אלא כדתניא [נח] שלא פירש הדם אלא מאבר אחד לו ממתיכה אחת ווו חשוב להצטרף ומנא תימרא שיש חילוק בין איהל על מקצתו טהור כו' אלמא שיש חילוק בין איהל על כולו לאיהל על מקצתו והוא הדין שיש לחלק בנגיעה ול"ת אם כן אמאי מייתי תו והאמר ר' יוחנן רביעית דם [נט] כו' פי' אשר מקולי משום דאי לא הויא דר' יוחנן הוה מצי למימר דהא דאמר הכא איהל על מקצתו טהור [ס] כגון דליכא רביעית ולהכי מייתי הא דר' יוחנן דמיירי אף [סא] ברביעית ומ"מ הוא מייתורא דוי"ו דוחה קדרים או [י] מה"ל דהטמא: **חכים** ליה בן יוחי. כלומר נתחכם לעצמו [סב]: **וסיפר** קומי. עשה [סג] כדי להתנכר שלא יכירו בו שהוא יהודי שיהודים אינם מספרים קומי: **אמרו** טבית. כלומר נכון הדבר וטוב לעשות לבטל הגזרה: [סד] **אילו היה אבא חלפתא** קיים. יכולין אתם לומר תן בנך לריגה כמו שאתם אומרים לעצמי לשלום בני עם ר"ש בן יוחי שהוא כעסן וירא אני שמא יעניש[סה] ור"ש היה סובר שלא היה אומר כך בעבורו אלא בעבור אימת המלכות פן יסתכן בדבר ולכך אמר אילו

[נא] [מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הל' טז]:
[נב] מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הל' יח:
[נג] **א** ג ד מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה ז וס"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז:
[נד] ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:

שיטה מקובצת

[א] תיבות אבל לשעורין לא נמחק: [ב] השרץ ובשרו מצטרפין. ע' תוס' מנחות (דף קא ע"א): [ג] טומאתו ולא שיעורו: [ד] רב ועודה בו מותיב ר' יוסי תיבות זעירא וכן נמחק ותיבת אמר ל"ש: [ה] על תיבות מאי מקצתו אילימא מקצת דם נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: [ו] יוחאי ברומי תיבת בעיר ל"ש: [ז] א"ל דכתיב וזה תיבות דאמר קרא נמחק: [ח] חכם לו אות ר' ה' נמחק בן יוחאי. גליון בן חכם יש לו ליוחאי שידע להביא לו ראיה מן התורה וי"מ נתחכם לו בן יוחאי: [ט] תיבת את נמחק: [י] תיבת ליבטל נמחק: [יא] יתמעט א"ל א"כ: [יב] בכזית ושרץ שיעורו בכעדשה הס"ד ומה"ד שיעור ולא טומאתו כגון נבילה ומת דתרוייהו מטמאין בכזית: [יג] טומאתו דאילו טומאת מת: [יד] חנין בו כלו' תיבת וכו' נמחק: [טו] תיבת אבל נמחק: [טז] שיעור בין משם אחד בין משני שמות בין מחולד וחולד בין מעכבר ועכבר בין חצי שיעור מחולד: [יז] לרב חנין הס"ד: [יח] דתרוייהו שרצים שלימין אות ה' נמחק: [יט] ובו היינו. תיבת וכו' נמחק: [כ] דם של מת והיה מקומו: [כא] שהפך בהם כוס: [כב] אחרינא אלא הטמאים: [כג] זה הס"ד ומה"ד אמר ליה תלמוד ערוך בפי של ר' אליעזר ב"ר יוסי ומנמו למדו רשב"י: [כד] בלורית כדרך שהעובדי: [כה] ושרץ דטומאתן ושיעורן שוה בכעדשה וטומאתן טומאת ערב וכגון נבילה ונבילה דשיעורן בכזית וטומאתן טומאת ערב טומאתו כו': [כו] שיעורו דבשר מטמא בכזית ואבר בכל שהו שיעורו ולא טומאתו כגון נבילה ומת דאידי ואידי בכזית וטומאתן חלוקה דנבילה מטמא טומאת ערב ומת מטמא טומאת שבעה לא טומאתו: [כז] ונבילה ואגב רישא נקט סיפא אע"ג דליכא חידוש בסיפא הס"ד: [כח] חנין ועוד בו פי' הקונטרס: [כט] ועכבר אלמא מצטרף כו' עם בשר שרץ: [ל] שלם ואז חשיב תיבת זו נמחק: [לא] במקצתו פירוש שלא: [לב] פירוש מירס תיבת מגיס נמחק: [לג] הקנה מן הדם ולא: [לד] על כולו טמא אע"פ: [לה] על כולו טמא תיבת מקצתו נמחק: [לו] והא דאמר ר' יוחנן טהור היינו דווקא כשבא ממקצת מת ולא בא ממת שלם וקשיא לפירוש זה דכיון דמוקי ליה בעודו בו כלומר שהדם עדיין בבשר השרץ א"כ מאי צירוף: [לז] כמו שגריס רבינו נסים גאון דגריס א"ר חנין א"ר זעירא ובו פי' אמר רב זעירא האמורא והסופרים טעו מן זעירא שהוא אמורא

[לח] תיבות מקצתו ל"ל נמחק: [לט] דר' יוחנן טהור כשבא ממקצת המת ולא בא ממת שלם וקשיא לפירושו דכיון דמוקי ליה [מ] בעודו כו' כלומר שהדם בבשר השרץ מאי צירוף בעי בשר השרץ קרינא ביה בכוליה כיון שלא פירש מעולה ועוד קשיא מהיכא מיתי הלי חילוק דבכולו למקצתו כיון דליכא רביעית מה לי בא ממת שלם מה לי בא ממת חסר לכך נראה כמו [מא] שפי' רבינו נסים גאון דגרסי' א"ר חנין א"ר זעירי [מב] כו' פי' אמר [מג] ר' זעירי אמר ר"י (האמורה וכו') צריך שיהא אותו הדם מאותו השרץ שהבשר נבדלה ממנו כלומר אבל דם של שרץ זה אינו מצטרף עם בשר שרץ אחר ועל זה פריך מהיכא [מד] [מה] שבאים ב' שמות דקאמר בהדיא דמצטרפין ואע"פ שבאים מב' שרצים ומשני כאן בכולו כאן במקצתו פירוש הא דקאמר התם דמצטרפין אע"ג דבאים משני שרצים כגון שנגע בכולו בדם ובבשר והא דקאמר זעירי דדווקא משרץ אחד ולא מב' שרצים כגון שלא נגע אלא במקצתו בדם או בבשר ולהכי קאמר דכי הס משרץ אחד דמצטרפין דהוי כאילו הדם והבשר מחוברין כאחד אבל כשהם משני שרצים כל אד ואד דבר בפני עצמו הוא ומנא תימרא דאיכא לפלוגי בהכי בין נגע בכולו בין נגע במקצתו כדתניא נשפך כו' איהל על מקצתו טהור כו' אלמא שיש חילוק בין איהל על כולו לאיהל על מקצתו והוא הדין שיש לחלק בנגיעה ול"ת אם כן אמאי מייתי תו והאמר ר' יוחנן רביעית דם [מו] כו' פי' אשר מקולי משום דאי לא הויא דר' יוחנן הוה מצי למימר דהא דאמר הכא איהל על מקצתו טהור [מז] כגון דליכא רביעית ולהכי מייתי הא דר' יוחנן דמיירי אף [מח] ברביעית ומ"מ הוא מייתורא דוי"ו דוחה קדרים או [י] מה"ל דהטמא: **חכים** ליה בן יוחי.

[מא] [מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הל' ט]:
[מב] מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הל' יח:
[מג] **כא** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה ז וס"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז:
[מד] **כב** ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:
[מה] [מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הל' ט]:
[מו] **כג** ד מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הל' יח:
[מז] **כד** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה ז וס"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז:
[מח] **כה** ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:

[מט] **כו** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט:
[נ] **כז** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה ז וס"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז:
[נא] **כח** ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:
[נב] [מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הל' ט]:
[נג] **כט** ג ד מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הל' יח:
[נד] **ל** ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:
[נה] **לא** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה ז וס"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז:
[נו] **לב** ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:
[נז] **לג** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט:
[נח] **לד** ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:
[נט] **לה** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט:
[ס] **לו** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט:
[סא] **לז** ה מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:
[סב] **לח** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט:
[סג] **לט** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט:
[סד] **מ** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט:
[סה] **מא** ג ד מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הל' ט: